

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Жовтневого районного суду Миколаївської області

18.03.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.01.2025 групою НПМ здійснено відвідування Жовтневого районного суду Миколаївської області (далі – районний суд, суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Дубова Тетяна Віталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Задорожний Анатолій Євгенович, представник громадської організації (регіональний координатор по зв'язкам з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Двоповерхова будівля суду побудована в 1967 році (фото 1) та розташована за адресою: вулиця Ольшанців, 77, Корабельний район, місто Миколаїв, Миколаївська область, 54050.

Голова суду – Глубоченко Сергій Михайлович, керівник апарату – Аксентюк Наталія Леонідівна.

Правосуддя здійснюють п'ять суддів, загальна чисельність апарату суду – 23 штатні одиниці.

У приміщеннях суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, способами зв'язку з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини тощо.

Для здійснення правосуддя в суді облаштовано 4 зали для засідань, 2 з них для розгляду кримінальних справ. В обох залах встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених); встановлені системи відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції.

В суді облаштовано три камери для тримання підсудних (засуджених). На час візиту в цих камерах та приміщенні конвою таких осіб не перебувало.

Будівля суду має один головний вхід, один аварійний вихід та окремий заїзд для спеціального конвойного автомобіля.

Моніторингове відвідування суду здійснювалось вперше.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3

Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН Суди) та пункту 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання), де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді в наявності лише три камери, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Керівник апарату суду повідомила групу НПМ, що конвойовані особи доставляються до суду безпосередньо перед початком судового засідання.

2. У порушення пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні камери для утримання підсудних (засуджених), оглядове віконце на дверях кімнати має недостатній розмір, а саме діаметр менше 0.1 м, а площа камер становить 2 м², що не відповідає встановленій нормі не менше, ніж 4 м² (фото 4, 5).

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

3. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції з організації конвоювання, маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) від камери до залу судових засідань будівлі суду не ізольований, конвоювання здійснюється доступним для сторонніх осіб коридором (фото 2).

4. У порушенні статті 32 Кодексу цивільного захисту України, в суді відсутнє тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів. Зі слів керівника апарату суду на відстані 100 метрів від будівлі суду є загальне укриття, куди у разі необхідності переміщується персонал суду та відвідувачі.

5. Згідно пункту 7.1.2 ДБН Суди, при головному вході в будинок суду, в зоні вестибюлю, належить передбачати контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони з місцем пропуску через рамку стаціонарного

металодетектора. Проте, під час відвідування встановлено, що наявний металодетектор знаходиться в несправному стані (фото 6).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

6. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, будівлі суду не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга No 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю) та маломобільних груп населення.

7. Відповідно до вимог ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 та 6.3 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.

8. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації Миколаївської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушенням, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Жовтневому районному суду Миколаївської області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери, площа кожної не менше 4 м², на кожен зал судових засідань розгляду кримінальних справ;
2. Забезпечити в будівлі суду ізолюваний маршрут конвоювання від зони заїзду спеціального автотранспорту варті та камер для підсудних (засуджених) до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;
3. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;
4. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
5. Вжити заходів щодо ремонту або заміни несправного металодетектора;
6. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

Фотознімки отримані за результатами відвідування суду на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
в Миколаївській області**

Тетяна ДУБОВА

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

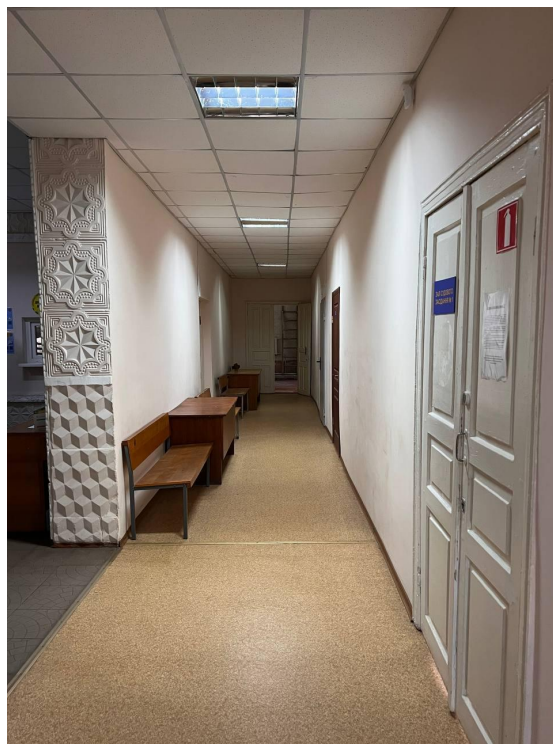

Фото 3

Фото 4

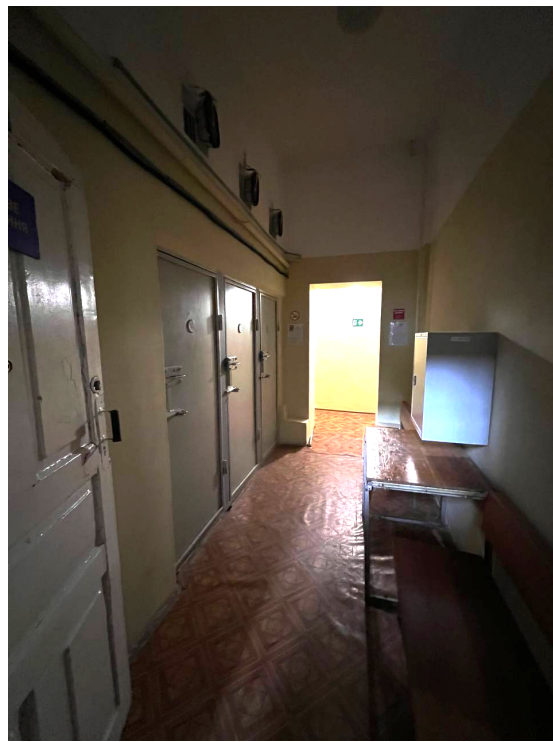

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

